

Karies-epidemiologi

6 semester

Asbjørn Jokstad
Institutt for klinisk odontologi
Universitetet i Oslo

Hva er epidemiologi?

- w Utbredelse av:
 - Sykdommer i befolkninger
 - Helse i befolkninger
- w Identifisering av faktorer som forklarer variasjon i utbredelse

Hvorfor epidemiologi?

- w Identifisere etiologiske og forebyggende faktorer som forklarer variasjon
- w Kartlegge behov for behandling
- w Studere effekten av profylaktiske eller terapeutiske intervensjoner
- w Rettferd - fordeling
 - Årsaksfaktorer
 - Behandling

Stomatognathic Diseases - Medical Subject Headings (MESH)

- w Jaw Diseases
- w Mouth Diseases
- w Pharyngeal Diseases
- w Stomatognathic System Abnormalities
- w Temporomandibular Joint Disorders
- w **Tooth Diseases**

Stomatognathic Diseases - Medical Subject Headings (MESH)

- w Jaw Diseases
- w Mouth Diseases
- w Pharyngeal Diseases
- w Stomatognathic System Abnormalities
- w Temporomandibular Joint Disorders
- w **Tooth Diseases**

Malocclusion
 Tooth Abnormalities
 Tooth Abrasion
 Tooth Ankylosis
 Tooth Attrition
Tooth
Demineralization
 Tooth Discoloration
 Tooth Erosion
 Tooth Eruption, Ectopic
 Tooth, Impacted
 Tooth Injuries
 Tooth Loss
 Tooth Resorption
 Tooth, Unerupted
 Toothache

Bruxism
Dental Deposits
 Dental Leakage
 Dental Pulp Diseases
 Dentin Sensitivity
 Fluorosis, Dental
 Focal Infection, Dental
 Hypercementosis

Stomatognathic Diseases - Medical Subject Headings (MESH)

- w Jaw Diseases
- w Mouth Diseases
- w Pharyngeal Diseases
- w Stomatognathic System Abnormalities
- w Temporomandibular Joint Disorders
- w **Tooth Diseases**

Malocclusion
 Tooth Abnormalities
 Tooth Abrasion
 Tooth Ankylosis
 Tooth Attrition
Tooth Demineralization
 Tooth Discoloration
 Tooth Erosion
 Tooth Eruption, Ectopic
 Tooth, Impacted
 Tooth Injuries
 Tooth Loss
 Tooth Resorption
 Tooth, Unerupted
 Toothache

Bruxism
Dental Deposits
 Dental Leakage
 Dental Pulp Diseases
 Dentin Sensitivity
 Fluorosis, Dental
 Focal Infection, Dental
 Hypercementosis

Dental Deposits w **Tooth Demineralisation**
 Dental Calculus Dental Caries
 Dental Plaque Dental Fissures
 Root Caries

Hensikter med kariesepidemiologi

1. Studere trender i oral helse og sykdom over tid
2. Allokering av forebyggende tiltak
3. Evaluering av programmer
4. Kartlegging av behandlingsbehov
5. Oral helse på dagsorden

Hvordan skal karies registreres?

Diagnostikk

Bestemme en sykdoms art, alvorlighetsgrad og årsaksforhold

1. Registrering: hvor og hvordan karies?
2. Aktivitet: hvor fort utvikler kariesprosessen seg ?
3. Årsak: hvorfor har pasienten et kariesproblem?

1. Kariesregistrering

- w lokalisasjon
- w utseende
- w konsistens
- w utstrekning
- w penetrasjon og dybde
- w antall

2. Kariesaktivitet

Den hastighet som sykdommen utvikler seg med i øyeblikket.

- utseende og lokalisasjon
- insidens
- frekvens

3. Karies - Årsaksforhold

- w Kostvaner -sukrose, frekvens spising
- w Fluoridbruk
- w Munnhygienevaner
- w Sykdom og medikamenter
- w Nedsatt salivasjon/bufferevne

Diagnostikk vs epidemiologi

Bestemme en sykdoms art, alvorlighetsgrad og årsaksforhold

1. Registrering: hvor og hvordan karies?
2. Aktivitet: hvor fort utvikler kariesprosessen seg?
3. Årsak: hvorfor har pasienten et kariesproblem?

Hvordan skal karies registreres?

Hvordan skal karies registreres?

Hvilken undersøkelsesmetode?

Beskrivelse?

- utseende
- konsistens
- utstrekning
- penetrasjon og dybde
- lokalisasjon
- antall
- "behandlingskrevende"
- aktiv - passiv

Kariesregistrering - stikkord

- Kvantitativt
 - Antall
- Kvalitativt
 - Omfang, størrelse, beliggenhet
 - Grad 1 kritttkaries til grad 4 dyp dentinkaries
- Over-, under- registrering
- Inter-, intra- individuell variasjon

Mål for karies

Karies - terminologi

- Karies prevalens (forekomst)
 - individprevalens (person / populasjon)
 - tannprevalens (flater /person) (flateprevalens)
- Karies insidens (tilvekst)
- Karies aktivitet (intensitet)
 - Den hastighet som sykdommen utvikler seg med i øyeblikket - vanskelig målbar

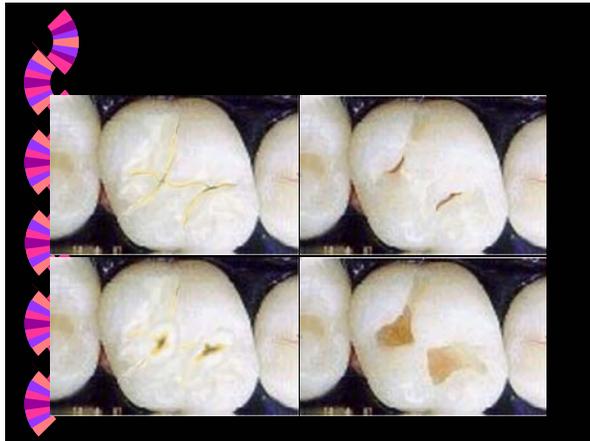
Mål for karies

- w Antall kariesangrepne individer
- w ---" " --- i forhold til totalpopulasjon
= karieshyppighet eller individprevalens
- w Kariesutbredelse hos det enkelte individ
 - Antall kariesangrepne tenner
(Ingen informasjon om gjennomgått/behandlet sykdom)
 - **DMF indeks**
 - **Rotkaries indeks**

DMF-indeks

- w (D)ecayed, (M)issing, (F)illed
- w DMF(T)eeth, DMF(S)urfaces, dmft, dmfs
- w I relasjon til normal antall tenner (evt. %)
- w Enkeltkomponentene sier noe om bruk/valg av pleie i tillegg til tannhelsesituasjonen.
- w Stor interindividuell variasjon
- w Ny kariestilvekst gir lite tillegg i DMFT
- w Registrer "behandlingskrevende" karies
- w Klein, Palmer & Knutson, 1938

RCI – indeks (Katz, 1980)
etterhvert en viktig indeks

- (R)oot (C)aries (I)ndex
- Representerer reell sykdomsrate ved å relatere til antallet rotoverflater at risk
- Forutsetter at gingiva er retrahert